



225

Jaargang 2023



3D-Bulletin

Nederlandse Vereniging voor Stereofotografie



3D-Bulletin 225, 2023-1

INHOUDSOPGAVE

4 Redactioneel

- 4 3D-Bulletin 225
Dennis Boersma

6 Verenigingsnieuws

- 6 *In Memoriam Johan Steketee*
Sophieke Nijhuis-Bouma
- 10 *Verslag van de 209e verenigingsdag*
8 oktober 2022
John Klooster
- 12 *Verslag van de 210e verenigingsdag*
3 december 2022
Sophieke Nijhuis-Bouma
- 14 Mededelingen Bibliotheek NVvS
Sophieke Nijhuis-Bouma
- 16 ALV 2023
Het bestuur
- 17 Competitieregels NVvS
Het projectieteam

19 Verenigingsdagen

- 18 Hoe komt u op de locatie van de verenigingsdag?
Ledenmutaties / NVvS-e-groep
Jan Broeders
- 19 Programma verenigingsdag 211 en 212
Verenigingsdata 2023
John Klooster

20 Driedimensionaal

- 20 NVvS-Stereofotocompetitie 2022
Dennis Boersma
- 32 Reisverslag 3D-fototentoonstelling
"De Hollandse Waterlinies"
Job van de Groep
- 37 Co de Camerakoppelaar
Nagekomen aflevering: De mechanische koppeling
Gert-Jan Wolkers
- 40 Videoclips bewerken met COSIMA
Dennis Boersma
- 49 3D-museum Dinkelsbühl
Romantische Straße
Job van de Groep
- 52 23rd ISU World Congress
Český Krumlov 2022
Willy en Willebrord Dorresteyn-Lindenbergh
Dennis Boersma

58 Content / Wegwijzer

59 Vraag & Aanbod

Foto voorpagina:
Job van de Groep
"Nördlinger Tor, Dinkelsbühl"

Foto achterzijde:
Dennis Boersma
"Job van de Groep bij de Budvar Brouwerij in České Budějovice"

Redactioneel

3D-Bulletin 225

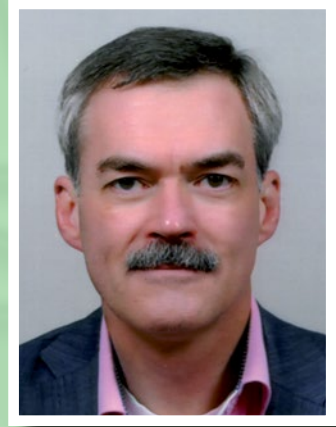
Voor u ligt het eerste 3D-Bulletin van jaargang 2023. Ik wens u als lezer het beste voor dit nieuwe jaar.

Na twee jaren met beperkingen door covid-maatregelen konden we vorig jaar al weer vier verenigingsdagen organiseren. Wel zijn ons twee ereleden ontvallen. Ook moesten we halverwege het jaar verhuizen. Onze nieuwe locatie in Zeist is wat kleiner dan wat we in Huizen gewend waren maar voldoet prima voor de huidige omvang van de vereniging. Ik hoop dat voor de NVvS 2023 weer een normaal verenigingsjaar mag worden met vijf landelijke bijeenkomsten waaronder een Open Dag. Maar misschien wordt het wel iets meer dan een normaal jaar want op 27 januari 2023 bestaan we formeel 50 jaar. Ikzelf sluit een lustrumjaar af. Dit is het dertigste reguliere 3D-Bulletin onder mijn redactie. Ik maak het nog steeds met veel plezier en dank iedereen die ervoor gezorgd heeft dat ik de afgelopen tien jaar steeds weer voldoende kopij had om er een leuk 3D-Bulletin van te maken.

Gelukkig hebben we nog steeds vele actieve stereofotografen. In 2022 hadden we een recordaantal inzenders en ingezonden foto's voor de stereofotocompetitie sinds de herinvoering van deze competitie in 2014. In dit 3D-Bulletin de uitslag en een selectie uit de inzendingen.

De afgelopen jaren hebben we verslag gedaan van de inzet van Job van de Groep voor het samenstellen en uitvoeren van de reizende 3D-fototentoonstelling "De Hollandse Waterlinies door een andere bril" met bijdragen van meerdere NVvS-leden. De tentoonstelling heeft uiteindelijk langer geduurd en meer locaties aangedaan dan oorspronkelijk gepland. Job van de Groep blikt terug op deze succesvolle tentoonstelling.

De serie "Co de Camerakoppelaar" was een jaar geleden eigenlijk afgesloten. Gert-Jan



Wolkers vond echter nog een paar gekoppelde Sigma DP1-camera's. Elektronisch koppelen bleek niet mogelijk. Lees hoe deze camera's uiteindelijk alleen mechanisch gekoppeld werden.

In het vorige 3D-Bulletin had ik bij de review van de QooCam EGO-camera toegezegd nadere uitleg te geven over hoe met COSIMA een stereovideo achteraf gestabiliseerd kan worden. Omdat de camera ook geen stereoscopische uitlijning doet heb ik besloten de belangrijkste videobewerkingsfuncties van COSIMA te beschrijven. Deze zijn natuurlijk ook bruikbaar voor opnames met andere camera's.

In 2022 kon eindelijk het uitgestelde ISU-congres in Tsjechië gehouden worden. Met tien deelnemers was Nederland goed vertegenwoordigd. Zoals het verslag van Willy en Wilibrord Dorresteijn laat zien was het een leuk congres met een gevarieerd programma op een mooie locatie. Achteraf bleek een aantal deelnemers, waaronder ikzelf, toch een covid-besmetting te hebben opgelopen. Voor zover mij bekend is iedereen weer goed hersteld.

Om alvast in de stemming te raken deden een aantal deelnemers aan het ISU-congres op de heenreis het 3D-museum in Dinkelsbühl aan. Mocht u in de vakantie die kant op reizen dan is het museum en de stad zeker een tussenstop waard. Zie het verslag van Job van de Groep.

Voor nu weer veel lees- en kijkplezier.

Dennis Boersma

"Seattle Center" door Dennis Boersma



Verenigingsnieuws

In Memoriam



Johan Steketeer

19 augustus 1932 – 3 september 2022

Het bestuur van de Nederlandse Vereniging voor Stereofotografie heeft het droevige bericht ontvangen dat op 90-jarige leeftijd na een lang en actief leven Johan Steketeer is overleden op 3 september jl.

Op de lagere school waarop Johan zat, liet de bovenmeester - zoals toen het hoofd van de school heette - zijn leerlingen genieten van kaarten die met een stereokijker moesten worden bekeken. Dat leverde mooie vergezichten in drie dimensies op. Dit was Johans eerste ervaring met de stereofotografie. Zelf maakte Johan zijn eerste stereofoto's door een camera op een statief enkele centimeters te verschuiven. Tijdens zijn studie in Amsterdam waar hij in 1959 natuurkunde ging studeren, kon hij voor de entreeprijs van één gulden naar de in de bioscoop vertoonde 3D-films van Hitchcock, zoals 'Dial M. for Murder'.

Pas na zijn emeritaat begin jaren '90 las hij in een fotoblad een artikel over stereo-

fotografie met daarbij de mededeling van een springlevende stereofotografievereniging. Zo werd Johan in september 1993 lid van de NVvS. Via de fotozaak in Maassluis werd hij in contact gebracht met huisarts en plaatsgenoot Jaap van Loon die zich ook met stereofotografie bezig hield en net als Johan met dat virus besmet was geraakt. In 1996 werd ook Jaap lid van de NVvS en Johan en hij zijn vele jaren stereomaatjes geweest. Dat betrof niet alleen de projecties die ze meer dan 20 jaar samen als het projectieteam verzorgden op de verenigingsdagen en daarnaast op het ISU-congres in 2011. Ook trokken ze jaren de kar van regio West die in 1995 werd opgericht en tot begin 2014 bij Johan thuis de bijeenkomsten hield. Toen de regio hun bijeenkomsten in het Luxortheater in Maassluis ging houden, trad Johan terug als regiovoorzitter. Verder verzorgden Johan en Jaap promotievoorstellen op de Fotograficabeurs en elders.

Tijdens de ALV d.d. 27 september 2008 werden ze beiden benoemd tot erelid vanwege hun vele verdiensten op het gebied van projectie tijdens de verenigingsdagen en promotievertoningen in het land.

Vanuit zijn professie was Johan geïnteresseerd in de theoretische achtergronden van de stereofotografie. Het boek Stereofotografie und Raumbildprojektion van Kuhn sprak hem erg aan en inspireerde hem tot het schrijven van theoretische achtergronden van de stereofotografie. Zo heeft Johan zo'n twintig jaar daarover veel artikelen voor het 3D-Bulletin geschreven. Daarnaast schreef hij ook luchtigere artikelen zoals de verslagen van de bijeenkomsten van regio West, altijd met een humoristische ondertoon, en de testverslagen van vergelijkend onderzoek bijvoorbeeld op het gebied van zilverschermen en beamers. In 3D-Bulletin 182 (nr. 2 2008-2009) schreef Johan een Portfolio waaraan ook een deel van dit In Memoriam is ontleend. Daarbij eindigde hij met het statement dat hij en Jaap een Siamese Stereo Tweeling zijn die niet mag worden gescheiden. Daarbij doelde hij op het feit dat hij en Jaap ieder een Canon Xeed SDX50 hadden aangeschaft en die inzetten bij de projecties in regio West. Tegen een redelijke vergoeding werden die beamers ook ingezet in Huizen.

Johan deelde graag zijn kennis en zo nam hij veel mensen mee bij de overgang naar het digitale tijdperk in de stereofotografie en maakte ze vertrouwd met Wings Platinum, PicturesToExe en StereoPhoto Maker.

Ook bood hij zijn diensten aan om analoge dia's te scannen zodat die toch konden worden vertoond nadat de projecties digitaal waren geworden. Daarnaast stond hij binnen de NVvS aan de wieg van de conversie van 2D naar 3D, schreef erover en liet ook diverse conversieseries zien. Andere series van Johan waren gemaakt tijdens vakanties, in Zwitserland met mooie beelden van bijvoorbeeld Grindelwald en omgeving, en in het Engelse Dartmoor. Ook Maasluis was een inspiratiebron voor series, o.a. over Verborgene schatten in het Kunstmuseum aldaar. Toen Grieta Fransen na het overlijden van Johans vrouw Janny in zijn leven kwam als nieuwe levensgezel, ging Johan zich toeleggen op het fotograferen van paddenstoelen en ging met haar mee tijdens paddenstoelenexcursies.

In de muziek bij de series verloochende Johan als klavecijnist zijn liefde voor barokmuziek niet en zo hoorden we dan bijvoorbeeld composities van Bach of Vivaldi.

Mede door COVID19 zagen we Johan de laatste jaren niet meer op de verenigingsdagen in Huizen. Hij zal echter voortleven binnen de NVvS, maar met zijn heengaan hebben we wel afscheid moeten nemen van een aimabel (ere)lid dat tot op zeer hoge leeftijd nog actief was.

Zijn betekenis voor de vereniging zal in ere worden houden.

**Namens het bestuur,
Sophieke Nijhuis-Bouma**



Het afscheid van Johan Stekete.

"In Memoriam Johan Steketeë"



Voorzitter Dennis Boersma en de heren Valkenburg, Spiekstra en Steketeë bij de uitreiking van de gouden speldjes voor 25 jaar lidmaatschap (2019). (foto Willebrord Dorresteyn)



Het "stereopaar" Johan Steketeë (links) en Jaap van Loon (rechts). (Foto Jaap van Loon)



Johan Steketeë bezig met het opstellen van de projectieapparatuur. (Foto Gert-Jan Wolkers).

"In Memoriam Johan Stekete"e



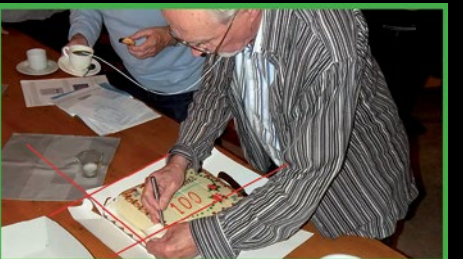
Johan Stekete"e (links) met Johan en Ernest van Loon achter de projectietafel. (foto Job van de Groep)



Johan Stekete"e (rechts) en Jaap van Loon (midden) met (toenmalig) voorzitter Gert-Jan Wolkers bij de benoeming tot ereleden van de NVvS (2008). (foto Job van de Groep)



Regio west bestaat tien jaar (2005). (Foto Job van de Groep)



Johan Stekete"e snijdt de taart aan op de honderste bijeenkomst van Regio West (2014).

Verslag van de 209^e verenigingsdag 8 oktober 2022

De verenigingsdag werd voor de 1^e keer gehouden op onze nieuwe locatie in Zeist. De vrijdag voor de bijeenkomst zijn veel spullen vanuit de garage van Sophieke in Bunnik naar de Shalomzaal van de NoorderLichtkerk in Zeist gebracht. Vooraf werd rekening gehouden met enige improvisatie en dan met name of de zaal voldoende lichtdicht was af te sluiten. Ondanks dat er sprake was van een beetje strooilicht had dit nauwelijks invloed op het projecteren.

De dag werd gestart met een serie van Arjen Spiekstra. Hij nam ons mee naar de Bayerische hoofdstad München, waar hij ons liet genieten van mooie 3D-beelden van deze stad.

Eric Doorn, Job van de Groep, Ineke Deckers, Claudia Harkema, Huib den Hollander en Rik van Schagen, allen leden van Regio West, zijn naar de Floriade geweest waaruit de serie Carrousel Almere gemaakt is. Iedere fotograaf heeft 5 foto's ingeleverd, totaal dus 30 foto's. Na het ontdebelen waren er 15 foto's over die zeer mooi in een serie zijn verwerkt.

Gert-Jan Wolkers heeft foto's gemaakt met zijn iPhone van diverse Nederlandse landschappen. Dit leverde verrassende en spectaculaire beelden op met relatief eenvoudig materiaal. Zeker als je beseft dat je je telefoon eigenlijk altijd wel bij je hebt.

De ochtend werd vervolgd met een ISU-Code waarin mooie beelden van stereofotografen uit andere landen werden getoond. Job van de Groep liet ons genieten van een serie over de "Dutch Water Defence Lines". Deze serie is ook getoond op het ISU-congres in Tsjechië en laat duidelijk een stukje Nederlands erfgoed zien. De serie maakt gebruik van de bijdragen van verschillende NVvS-Leden aan de inmiddels afgesloten reizende fototentoonstelling "De Hollandse Waterlinies door een andere bril" (zie ook pagina 32 - red.). Erg mooi gedaan waar Job dan ook veel tijd in heeft gestoken.

De ochtend werd afgesloten met een serie over de stad Brugge van mijzelf. Ik ben

daar in het voorjaar geweest en had het geluk dat het goed weer was. Het is duidelijk te zien waarom Brugge een van de best bewaarde middeleeuwse steden van Europa is.

Voor Dia's van leden had Hans Ketelaar 2D-foto's met het programma LeiaPix omgezet in 3D. Dit liet zien wat voor (goede) resultaten met dit programma behaald kunnen worden bij het omzetten van 2D-foto's. Enige nabewerking met bijv. SPM is wel aan te raden.

De eerste serie van het middagblok was ter nagedachtenis aan ons afgelopen zomer overleden erelid Johan Steketee. Vanwege zijn slechte gezondheid kwam hij al enkele jaren niet meer op een verenigingsdag. Deze door Johan gemaakte serie ging over het leven van Abraham Kuyper. Een mooie serie met leuk commentaar van Johan.

Jan Menzinga had een serie genaamd 'Nostalgie'. Dit betrof oude 3D-kaarten die hij had gescand. Een aantal beelden betrof de stad Groningen en directe omgeving. Van sommige beelden had Jan nog achtergrondinformatie.

Robert van den Brink had een miniserie gemaakt waar diverse beelden in slow motion werden afgespeeld. De serie had dan ook de toepasselijke naam 'Slow Motion'. Robert had gebruik gemaakt van een GoPro 3D Hero System (2 GoPro camera's in een speciale 3D-houder waarmee je dan 3D-foto's en -video's kunt maken). De GoPro's die Robert heeft gebruikt hebben de mogelijkheid om zeer veel beelden per seconde op te nemen. Een normale camera neemt op met 24 beelden per seconde. De GoPro's van Robert kunnen tot 120 beelden per seconde opnemen. Met een programma dat door interpolatie een extra beeld tussen twee beelden invoegt is dat verdubbeld tot 240 beelden per seconde. Wanneer je deze beelden vervolgens op de normale snelheid (24 beelden per seconde) afspeelt, dan zorgt dat voor vertraging van de beelden (tot 10x langzamer). Dit geeft dan ook een spectaculair effect.

In het derde blok nam Jan Menzinga ons mee in een serie over de Open Monumentendag 2022. Het brandweermuseum in Sappemeer, de koepelkerk eveneens in Sappemeer en de korenmolen in Kolham kwamen o.a. aan bod.

Eric Doorn heeft ons beelden laten zien van de grotten van Postojna in Servië. Een netwerk van grotten met zeer mooie stalagmieten en stalactieten. Eric heeft dit zeer mooi in beeld gebracht. Zeker de moeite waard voor een kijkje als je daar in de buurt bent.

Arjen Spiekstra liet ons Nederland in het klein zien met zijn bezoek aan Madurodam. Alle bekende bouwwerken passeerden de revue.

Dennis Boersma heeft in 2019 de open dagen van de Koninklijke Luchtmacht bijgevoerd. Dit resulteerde in mooie beelden waarbij naast foto's ook deels is gefilmd. Een mooi detail is dat Dennis in zijn serie geluiden heeft gebruikt die ter plekke te horen waren.

Tijdens het ISU-congres is de serie Vltava getoond. Deze serie, gemaakt door Marek en Svetlana Audy, was uitgeroepen tot de beste serie tijdens het congres. En niet zonder reden, een spectaculaire serie over de natuur in en rondom de rivier Vltava (Moldau). De beelden waren adembenemend, je werd meegenomen met fantastische dronebeelden (brede basis), opnamen van groot wild zoals wolven en herten en uitleg over de rijke flora en fauna van de Moldau. De serie had m.i. niet misstaan op National Geographic.

De dag werd afgesloten met een serie ter nagedachtenis aan ons eveneens afgelopen zomer overleden erelid Jaap van Loon. De serie Titulografie nam ons mee in de diverse aspecten van titels in 3D en dan met name in combinatie met het zogenaamde geheimzinnige schijnvenster. Jaap liet de kijker op deze manier op een speelse manier kennismaken met titels die je eenvoudig met een fotobewerkingsprogramma kunt maken.

John Klooster

Oproep aan geïnteresseerden in Virtual Reality

Tijdens de vorige ALV is door een van de leden om meer aandacht gevraagd voor Virtual Reality (VR). Daar had ik eerder aandacht aan willen en moeten besteden maar ben ik tot mijn spijt niet aan toegekomen.

Wilt u met medeleden ervaringen uitwisselen over het gebruik van VR laat mij dat dan weten. Dan zal ik een bijeenkomst in Zoom organiseren voor een eerste kennismaking. En later kunnen we misschien wel in een virtuele wereld bij elkaar komen.

Dennis Boersma
voorzitter@stereofotografie.nl

ISU-Congres 2023 Japan

Het 24e ISU World Congress wordt van 12 t/m 18 september 2023 gehouden in Tsukuba, Japan.

Het congres dit jaar in Tsjechië was een jaar verschoven door corona en met het congres volgend jaar in Japan liggen we weer op het normale 2-jaarlijkse schema in de oneven jaren.

Tsukuba ligt ongeveer 50 km noordoostelijk van Tokio. Het is een hele trip vanuit Nederland maar mogelijk interessant in combinatie met extra dagen rondreizen door Japan. Zodra ik meer informatie heb over het congres zoals het programma, de excursies of de website van het congres dan zal ik dat laten weten.

U kunt ook de recent vernieuwde website van de ISU raadplegen: <https://isu3d.org/>

Dennis Boersma
ISU Landenvertegenwoordiger Nederland

Verslag van de 210^e verenigingsdag

3 december 2022

Bij de start van het ochtendprogramma waren er ca. 35 leden aanwezig, maar dat aantal liep in de loop van de dag op tot ca. 40.

Het programma begon met de serie Reisverslag De Hollandse Waterlinies, een bijdrage van Job van de Groep. Hij nam ons mee naar de reizende tentoonstelling De Hollandse Waterlinies door een andere bril. In de periode 2021-2022 was de reizende 3D-tentoonstelling gedurende 17 maanden op 11 verschillende forten of daarmee samenhangende bebouwing te zien. Dertien NVVS-leden hebben hiervoor foto's beschikbaar gesteld. Job schreef in het 3D-Bulletin ook over dit project, waarvan hij de initiator en trekker was. In de geprogrammeerde serie werden alle tentoonstellingslocaties in beeld gebracht (zie ook pagina 32 - red.).

Een andere bijdrage van Job verderop in het programma was de serie Dwaze Moeders op het plein. Met als muziek de gelijknamige song van Wieteke van Dort zagen we beelden van protesterende Argentijnse moeders op het Meiplein (Plaza del Mayo). Hun actie was gericht tegen het verdwijnen van kinderen. Initiatiefneemster Hebe de Bonafini overleed eerder dit jaar en zo is deze serie ook een soort hommage aan haar. Van heel andere orde was Jobs serie Vijfheerenlanden. Allerlei locaties in deze gemeente in het zuidwesten van de provincie Utrecht werden getoond, waarbij de bijschriften bij de foto's voor mij een duidelijke meerwaarde hadden. Overigens is Vijfheerenlanden met 153 km² de grootste gemeente van Utrecht.

In zijn serie Lensloos toonde René Vonk (oude) zwart-witbeelden in stereo die met een camera obscura waren gemaakt, oftewel een fototoestel zonder lens.

Claudia Harkema had de serie Vier elementen aangeleverd. Water, vuur, licht en aarde als deze vier elementen werden geïllustreerd met tot de verbeelding sprekende

de foto's. Zo zagen we o.a. ijssculpturen, gletsjers, vuurwerk, kaarsjes, wolken vanuit een vliegtuig, een globe, een akker en werkzaamheden aan de riolering.

In het programma waren drie series van Manfred Jägersberg opgenomen ter nagedachtenis aan hem. Hij overleed in augustus 2022 en heeft vele series laten zien tijdens de verenigingsdagen. Als eerste zagen we een serie over een bezoek samen met Theo van Dam aan de Stoomdag bij Zeche Hannover in Bochum. Allerlei toepassingen van een stoommachine in aangedreven werktuigen passeerden de revue: wals, tractor, draaiorgel, geemaal, zaag, hijskraan en brandspuit. De tweede serie van Manfred had als titel Zeche Zollern II, een herhaling van de serie die we in 2019 zagen. Het betrof een 3D-fotoverslag van een bezoek aan een museumsteenkolmijn in Dortmund-Bövinghausen, eveneens samen met Theo. De derde serie van Manfred betrof een bezoek aan het Spoorwegmuseum Bochum Dahlhausen, met daarbij beelden van stoomlocomotieven en luxueus ingerichte treincoupés. Theo voorzag de foto's van commentaar met een humoristische ondertoon en had zelf nog een paar foto's toegevoegd waarin we Manfred zagen tijdens diens laatste deelname aan de regiobijeenkomsten van onze Duitse zusterorganisatie.

Ook van Arjen Spiekstra werden drie series vertoond. Allereerst nam hij ons mee naar Deventer en we maakten een stadswandeling met als startpunt de Wilhelminafontein op de Brink. Via o.a. de Kerksteeg kwamen we in het Bergkerkkwartier, met allerlei curiosa- en brocantewinkeltjes die ook inspelen op het jaarlijkse Dickens Festijn in Deventer. Uiteraard werd tijdens deze stadswandeling ook de omgeving van de Lebuinuskkerk bezocht. Met foto's van het 16e eeuwse Waaggebouw aan de Brink waren we terug bij het vertrekpunt van deze stadswandeling.

In de serie Kromme Rijn volgde Arjen deze 28 km lange rivier van Wijk bij Duurstede naar Utrecht. Hij begon in Wijk bij Duurstede bij de inundatiesluis, een onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, en liet op weg naar Utrecht de dorpen en beeldbepalende locaties langs deze rivier zien, voorzien van een fotobijdschrift. Dat laatste was ook het geval bij Arjens derde serie Jungfrauoch. Hierbij zagen we mooie beelden van de diverse bergtoppen rond de Jungfrauoch, het laagste punt op de bergkam tussen de Mönch en de Jungfrau, die tevens de grens is tussen de Zwitserse kantons Bern en Wallis.

Van heel andere orde was de serie van Gerwald Hazelaar met als titel Living Village Festival. Dit in Dalfsen (Ov.) gehouden festival stond bekend als een festival voor vrije geesten: sandalen, wijde broeken, dreadlocks en houten kralen. De sfeer ademde de jaren zestig en zeventig en dat zagen we ook op de foto's die Gerwald ons liet zien.

Van Roland De Raeve weten we dat hij in zijn series graag een thema belicht met daarbij toepasselijke muziek. Dit keer waren dat Fontein en met als muziek Jeux d'eau, een compositie van Maurice Ravel. We zagen fontein en in binnen- en buitenland, soms met een mooie regenboog erbij. We bleven nog even in de ban van het water want Wiebe Halbersma nam ons in de serie Mijn Plekje mee onder water waar hij vissen, zeeanemonen en -koralen fotografeerde. Ook uit zijn andere bijdrage bleek de fascinatie voor water, want in de serie Oude Zeug toonde hij ijs- en sneeuwformaties op de gelijknamige zandplaat in het IJsselmeer, ten noordoosten van de Wieringermeerpolder.

Het eerste programmaonderdeel na de lunchpauze was de Stereofotocompetitie. Dit jaar bestond de jury uit Eric Doorn en Ronald Schalekamp. Zij hadden zich gebogen over 139 foto's door in totaal 17 leden aangeleverd. Door de jury zijn als prijswinnaars aangewezen Job van de Groep (1e prijs), Theo van Dam (gedeelde 2e prijs), Jan Menzinga (gedeelde 2e prijs) en John Klooster (gedeelde 2e prijs). Leden kon-

den hun stem uitbrengen als publieksjury en daarvan hebben 16 leden gebruik gemaakt. Daardoor viel ook Robert van den Brink in de prijzen. Alle prijswinnaars voor zover aanwezig ontvingen uit handen van Dennis hun oorkonde. Meer informatie over de uitslag staat op pagina 20 in dit 3D-Bulletin.

Later in het programma gaf Robert van den Brink met zijn serie Onmogelijke vormen in 3D nog een toelichting op een van zijn inzendingen die overigens niet de winnende was. Geïnspireerd door de penrosedriehoek vernoemd naar de Britse wis- en natuurkundige Roger Penrose, ging Robert hiermee aan de slag om er een correcte 3D-afbeelding van te maken. Ook voor de Waterval van M.C. Escher lukte hem dat.

De serie Panorama Mesdag van Kees Kloosterboer was eigenlijk een combi van 2D en 3D. Het panorama op zich is een 2D-beeld, maar de entourage daaromheen kun je mooi vastleggen als 3D, zeker als je tienerdochter en haar vriendin daarin een rol spelen. Ook voor die twee bleek het Panorama Mesdag in Den Haag een leuk uitje te zijn.

Het programmaonderdeel Dia's en Video's van Leden bestond uit een door Theo van Dam aangeleverde videobijdrage over Fractals van Masuji Suto waarbij allerlei patronen in elkaar overvloeiden, en landschapsfoto's gemaakt door Gerard Coumou. Gerard was vooral benieuwd hoe deze foto's het op een groot scherm zouden doen. Het programma werd afgesloten met ISU Code 28a met bijdragen van zusterorganisaties uit Duitsland (2x), Tsjechië, Zwitserland, Engeland, Oostenrijk en Slovenië.

Al met al was het weer goed om elkaar te ontmoeten en om samen te kijken naar hoe diverse leden hun passie voor stereofotografie in praktijk brengen. Kortom, het was een mooie verenigingsdag waarbij we ons meer en meer gaan thuis voelen in de Shalomzaal, onze nieuwe locatie in Zeist.

Sophieke Nijhuis-Bouma

Mededelingen Bibliotheek NVvS

In deze rubriek worden aankondigingen gedaan van nieuwe aanwinsten voor de NVvS-bibliotheek. Ze zijn vanaf heden te leen bij de bibliotheek.

3D-THEMA'S

Roland De Raeve heeft in 2021 bij het Kruidvat een fotoalbum laten maken met daarin ruim 130 3D-foto's uit zijn collectie. Het gaat om de volgende thema's: het kind, vogels, gezichten, ogen, metaal, watervallen, wolkenkrabbers, bungy, clair-obscur, glas, perspectief, diepte en hyperstereo. De bibliotheek mocht een exemplaar van dit fraaie album ontvangen.



3D-BERLIJN

Ook in 2022 heeft Roland De Raeve bij het Kruidvat een fotoalbum laten maken met daarin ruim 130 3D-foto's uit zijn collectie. Dit keer betreft het de stad Berlijn en naast allerlei historische gebouwen zien we ook beelden van het huidige leven in deze bruisende stad. Eveneens van dit fraaie album mocht de bibliotheek een exemplaar ontvangen.



Stereoscopy

Onder de naam Stereoscopy verschijnt vier keer per jaar het bulletin van de International Stereoscopic Union (ISU). Evenals het 3D-Bulletin van de NVvS bevatten de nummers van Stereoscopy veel mooie stereoafbeeldingen en nodigen zeker uit tot lezen en kijken. Het uitbrengen van Stereoscopy

heeft de afgelopen jaren vertraging opgelopen. Daardoor verschijnen de nummers steeds veel later dan gepland, maar bevatten wel actuele informatie over bijvoorbeeld de ISU-congressen.

In Stereoscopy nummer 128 (2021-4)

geeft Pascal Martiné (Duitsland) in een interview aan hoe zijn passie voor 3D is ontstaan in 2016 en hoe hij daar nu invulling aan geeft. David Ford (UK) breekt een lans om stereofoto's ook in een lijst te



vertonen. Zo'n 65 jaar geleden werd hij besmet met het 3D-virus. Stephen O'Neil (Zwitserland) gaat in op de mogelijkheden om met Google Earth Pro 3D-afbeeldingen van geografische locaties te bekijken. Dr. Kevin R. Brooks (Australië) beschrijft hoe hij middels de Fuji W3-camera zijn studenten kennis laat maken met 3D-fotografie. Hij stuurt ze met deze camera op pad en daarna volgt een bespreking van de gemaakte foto's. Greg Perez (VS) doet verslag van het begin augustus 2022 gehouden 48ste 3D-congres van de National Stereoscopic Association (NSA). De elf stereofoto's bij het verslag zijn daarbij een mooie illustratie. Van meer technische aard is het artikel van George Themelis (VS) waarin hij uitgebreid verslag doet van zijn ervaringen met de QooCam EGO 3D-camera. Alexander Klein (Duitsland) gaat vervolgens in op het in 2021 verschenen boek Switzerland in Stereo-Photographic Images van Jarryd Lowder en Aaron Estermann. De tekst in het boek is Engels- en Duitstalig. Tot slot beschrijft Dennis Hanser (VS) in het artikel Bubbles zijn ervaringen met het fotograferen van luchtbellen onder water.

In **Stereoscopy** nummer 129 (2022-1)

wordt door diverse auteurs teruggelopen op het 23ste ISU-congres dat van 13-19 september 2022 werd gehouden in het Tsjechische Český Krumlov. De 36 stereofoto's geven een mooi sfeerbeeld van het congres, waarbij op



vier foto's drie leden van de NVvS duidelijk in beeld zijn: Wim van Slooten omdat hij als enige ISU-lid alle congressen heeft bijgewoond, Job van de Groep omdat hij met een van zijn vele series in de prijzen viel, Jeroen de Wijs op de Trade Fair en Job nog een keer tijdens een excursie. Het volgende ISU-congres wordt van 12-18 september 2023 gehouden in Tsukuba, een plaats zo'n 50 km ten noordoosten van Tokyo. Voor de organisatie van het 25ste ISU-congres wordt naar de NVvS gekeken. In 2025 is het 50 jaar geleden dat de ISU werd opgericht en die oprichting vond in Nederland plaats. Het nieuwe bestuur van de ISU presenteert zich ook in dit nummer van *Stereoscopy* met als president Hiroyuki Namamura (Japan) en Dennis Boersma als vice-president. In de rubriek Member Highlight geeft Jim Metcalfe (Australië) in een interview aan dat zijn passie voor 3D is ontstaan via vriendjes die een View-Master respectievelijk een Holmes-kijker hadden. Jim vertelt ook over de huidige camera's die hij gebruikt; o.a. de Fuji W3, en wat hem drijft in 3D-fotografie. In april 2022 is Donald (Don) Wratten overleden op 97-jarige leeftijd en Bob Aldridge heeft hierover een In memoriam geschreven. Donald was een zeer actief lid van The Stereoscopic Society (UK) en zo waren hij en Bob clubgenoten. Daarnaast heeft Don zich van 1989-2005 ingezet voor de ISU en heeft zo een grote bijdrage geleverd aan de wereld van de stereoscopie, zowel in het Verenigd Koninkrijk als wereldwijd. Op de achterkant van dit *Stereoscopy*-nummer staan 12 analogiefotografische beelden van mannen met hun favoriete 3D-camera. Onder hen Willebrord Dorresteyn en Jeroen de Wijs.

Huisvesting bibliotheek

In de NoorderLichtgemeente, de nieuwe locatie voor de verenigingsdagen van de NVvS, is voorsnog geen mogelijkheid om de NVvS-bibliotheek te huisvesten. De bibliotheekkast met boeken bevindt zich momenteel in mijn garage aan de Johan de Kruijffstraat 5 in Bunnik. Uitleen van boeken is echter wel mogelijk. Leden kunnen de boeken die ze willen lenen, voorafgaand aan een verenigingsdag aan mij kenbaar maken. Tijdens een verenigingsdag kunnen ze dan in Zeist worden afgehaald en teruggebracht. Ook kunnen boeken op afspraak worden opgehaald en teruggebracht in Bunnik. Het wordt dus een soort onlinebibliotheek waarvan de catalogus op de NVvS-website staat.

Sophieke Nijhuis-Bouma
Bibliothecaris



SOPHIEKE NIJHUIS-BOUMA
Bibliothecaris

"Algemene Ledenvergadering 2023"

Zaterdag 25 maart 2023 te Zeist (datum onder voorbehoud)

1. Opening door de voorzitter.
2. Vaststellen van de agenda.
3. Verslag ALV 2022 door de secretaris.
4. Ingezonden stukken.
5. Jaarverslag 2022 door de secretaris.
6. Jaarverslag 2022 door de penningmeester.
7. Verslag van de kascommissie.
8. (Her)verkiezing van de kascommissie.
9. Bestuurswisselingen.
10. Toekomstplannen bestuur door de voorzitter.
Waaronder de mogelijkheid van een ISU-Congres in Nederland in 2025
11. Begroting voor het jaar 2023 door de voorzitter.
12. Uitreiken "Gouden speldjes" voor 25 jaar lidmaatschap.
13. Erelidmaatschap, Lid van Verdienste.
14. Rondvraag.
15. Sluiting.

Relevante stukken staan op het afgeschermd deel van de website van de vereniging en zullen in beperkt aantal bij de ALV ter inzage liggen. U wordt verzocht voorafgaand aan de ALV kennis te nemen van de inhoud van deze stukken.

Het bestuur

"25 jaar lid in 2022"

De Nederlandse Vereniging voor Stereofotografie eert haar trouwe leden door bij een lidmaatschap van 25 jaar een gouden speld te overhandigen. Het is gebruikelijk om de jubilarissen uit te nodigen om de gouden speld tijdens de algemene ledenvergadering te laten uitreiken door onze voorzitter.

De jubilarissen in 2022 (lid geworden in 1997) zijn de volgende leden:

- De heer A.M. v.d. Brink
- De heer H. Bulk
- De heer G.J.A.N. Kester
- De heer C.J.J. van Hoof
- De heer V.M.M. Reijs
- De heer J. de Wijs

De lijst van jubilarissen wordt met zorg samengesteld. De gegevens voor het samenstellen van deze lijst worden gehaald uit onze ledenadministratie. Ondanks onze zorgvuldigheid kan het voorkomen dat u ten onrechte niet op deze lijst voorkomt. Daarvoor bij voorbaat onze excuses. Indien u vindt ook in aanmerking te komen voor onze jubileumspeld voor 25 jaar lidmaatschap geeft u dan onze ledenadministrateur daarvan een bericht (zie pagina 2 voor contactgegevens).

Jan M. Broeders, penningmeester NVvS



'Minute of Fame'-competitie

Een korte serie door een publieksjury beoordeeld op verschillende facetten zoals compositie, techniek, inhoud, enz.

- Korte serie van ongeveer 1 minuut (met een bepaalde lijn erin), al of niet met video, audio of commentaar.
- Anoniem, uit de serie mag niet blijken wie de maker is (bv. aftiteling of commentaarstem moeten aangepast zijn).
- Projectieformaat 3840x1080
- Inleveren vóór 1 mei 2023.

Het verslag van de Minute-of-Fame-competitie 2022 staat op pagina 18 in 3D-Bulletin 224. De inzendingen worden getoond en gejureerd op de verenigingsdag op 3 juni 2023.

'Stereofoto'-competitie

Een deskundige jury oordeelt op de verenigingsdag in november over individuele stereofoto's.

- Aantal: maximaal 10, maar minder heeft de voorkeur.
- Categorieën: Landschappen, Macro, Mensen, Architectuur, Bewerkte plaatjes en de Vrije categorie. Indien er in een categorie voldoende inzendingen zijn dan wordt deze apart beoordeeld.
- De jury bestaat uit een aantal nader te benoemen deskundigen die op verschillende facetten zullen gaan beoordelen. Bijvoorbeeld compositie, techniek, enz. De foto's worden willekeurig genummerd en zonder vermelding van de maker aan de jury voorgelegd.
- Juryleden kunnen niet ook zelf deelnemen.
- Projectieformaat 3840x1080.
- Inleveren vóór 1 november 2023.

De foto's worden getoond op de verenigingsdag op 25 november. Dan wordt ook de uitslag van de jury bekend gemaakt. Gedurende de maand november zijn de foto's tevens via de HTML5 Stereo Viewer te bekijken en kunnen de leden zelf hun eigen favoriet aanwijzen. Het verslag van de Stereofotocompetitie 2022 staat op pagina 20 in dit 3D-Bulletin.

Inzendingen kunnen het hele jaar door aan de programmasamensteller worden gestuurd. Neem voor details contact op met John Klooster, programma@stereofotografie.nl.

Opmerking bij projectieformaat 3840x1080: Linker- en rechterbeeld in full-HD formaat van 1920x1080 pixels. Bij afwijkend formaat van de opname het beeld aanvullen met zwarte balken (het linker- en rechterbeeld wel gecentreerd houden in het midden van het linker- en rechterdeelvlak van 1920x1080). NB: de inzendingen moeten projecteerbaar zijn, dus linkerbeeld links! Voor beide competities geldt dat bij meerdere inzendingen van één persoon slechts de beste (per categorie indien van toepassing) in aanmerking komt voor een prijs.

Het auteursrecht van een inzending blijft bij de maker, maar foto's uit inzendingen kunnen worden geplaatst in het 3D-Bulletin en op de website van de vereniging tenzij de inzender daar expliciet bezwaar tegen heeft gemaakt.

Hoe komt u op de locatie van de verenigingsdag?

De verenigingsdagen vinden plaats in de Shalomzaal van de NoorderLichtgemeente in Zeist. Adres: **NoorderLichtkerk, Bergweg 92b, 3707 AE Zeist**.

Als u per auto komt dan is er parkeergelegenheid op het terrein van de kerk, zowel voor als rechtsom achter de kerk.

Vanaf **station Utrecht CS, bus 73** richting Busstation Zeist, uitstappen op halte Zeist, **Schaerweydelaan**. Deze halte is vlak voor de kerk.

Vanaf **station Amersfoort CS, bus 34** richting Westraven P+R en stap uit op halte Zeist, **De Dreef/Panweg**. Deze halte is op 780 meter lopen van de kerk.

Vanaf **station Driebergen-Zeist, bus 575**, richting Soest en stap uit op halte Zeist, **Schaerweydelaan**. Deze halte is vlak voor de kerk. Of neem **bus 56** richting Amersfoort, stap op Busstation Zeist over op **bus 73** richting Maarsen en stap uit op halte Zeist, **Schaerweydelaan**. U kunt **bus 56** ook een halte later uitstappen (**Lindenlaan**) en dan nog 950 meter lopen.

Zie de website onder **Verenigingsdagen/Locatie Zeist** voor meer gedetailleerde aanwijzingen.

Ledenmutaties

Nieuwe leden:

Menno Mensinga, Rijswijk
Tjeert Olthof, Den Burg

Verhuisd:

Albert Schuitema, Farmsum

Ereleden:

Henk Reijnders
Johan Steketee †
Gert-Jan Wolkers

Lid van Verdienste:

Ernest van Loon



JAN M. BROEDERS
LEDENADMINISTRATEUR
NVvS

Word lid van de NVvS-e-groep!

De e-groep heeft als doel informatie sneller naar de leden te krijgen en ook de onderlinge communicatie tussen de leden te bevorderen. Leden kunnen zelf berichten op de e-groep plaatsen die door de andere leden van de e-groep gezien worden. Word dus snel lid! Dat gaat als volgt:

1. Ga naar <https://groups.io>, maak een account aan als u dat nog niet heeft (Sign Up), en log in.
2. Klik op 'Find or Create a Group'.
3. Vul in het zoekveld rechtsboven 'stereofotografie' in.
4. Selecteer de groep 'Stereofotografie NL'.
5. Klik op 'Apply For Membership In This Group'.

*Alleen NVvS-leden kunnen lid worden van de e-groep. De moderator moet uw aanvraag bevestigen. Dat kan even duren (max. een paar dagen). Komt de bevestiging niet of heeft u vragen stuur dan een bericht aan de **Group Owner** op de **Stereofotografie NL Groups.io** pagina.*

Verenigingsdagen

Programma verenigingsdag 211 & 212

Zaterdag 28 januari 2023

- 11.00 uur: Opening door de voorzitter.
- 11.15 uur: **DIGITAAL BLOK 1.**
- 12.00 uur: Lunchpauze.
- 13.30 uur: **DIGITAAL BLOK 2.**
- 14.15 uur: Theepauze.
- 14.45 uur: **DIGITAAL BLOK 3.**
- 15.30 uur: Sluiting door de voorzitter.



JOHN KLOOSTER
PROGRAMMASAMENSTELLER

Zaterdag 25 maart 2023

- 11.00 uur: Algemene ledenvergadering.
Onder voorbehoud.
- 12.00 uur: Lunchpauze.
- 13.30 uur: **DIGITAAL BLOK 1.**
- 14.15 uur: Theepauze.
- 14.45 uur: **DIGITAAL BLOK 2.**
- 15.30 uur: Sluiting door de voorzitter.

Programmaoverzicht onder voorbehoud.

*De invulling van de projectieblokken wordt een aantal dagen van tevoren gepubliceerd op de website van de NVvS:
<http://www.stereofotografie.nl>*

Bijdragen voor de verenigingsdagen dienen tijdig te worden ingeleverd bij John Klooster. Neem voor de wijze van versturen van grote bestanden contact op met John (zie pagina 2 voor contactgegevens). In de bestandsnaam graag de tijdsduur opnemen, bijv.: naam_3m06s.ext

NVvS - verenigingsdata 2023

Zaterdag 28 januari 2023, Zaterdag 25 maart 2023 (ALV o.v.), Zaterdag 3 juni 2023, Zaterdag 30 september 2023 (Open Dag o.v.) en Zaterdag 25 november 2023.
Data ALV en Open Dag onder voorbehoud. Raadpleeg de NVvS-website voor actuele data.

Driedimensionaal

Geachte lezer,

Dank voor uw interesse in dit 3D-Bulletin. Het 3D-Bulletin is het blad van, voor en door de leden van de Nederlandse Vereniging voor Stereofotografie.

In de secties Verenigingsnieuws en Verenigingsdagen worden de leden op de hoogte gehouden van nieuws en activiteiten van de vereniging. Hieronder vallen onder andere verslagen van de Algemene Ledenvergadering en de landelijke verenigingsdagen, aanwinsten van de bibliotheek en de data van de landelijke verenigingsdagen.

In de sectie Driedimensionaal staan artikelen met betrekking tot stereofotografie in zeer brede zin. Dit zijn educatieve artikelen over stereofotografie en waarneming van diepte, met theoretische achtergronden en praktische toepassingen. Maar ook de ervaringen van de leden met het uitoefenen van hun hobby. Verder bevat deze sectie beoordelingen van de nieuwste apparatuur en software voor het maken en weergeven van stereofoto's en -video's. De inhoudsopgave op pagina 3 zal u een indruk geven van de variëteit.

Daarnaast bevat het blad in alle secties natuurlijk ook vele door de leden gemaakte stereofoto's.

3D-Bulletin

Een significant deel van de contributie van de leden gaat naar het maken van dit 3D-Bulletin dat in kwalitatief hoogwaardige papieren vorm onder de leden verspreid wordt. Daarom kunnen we dit 3D-Bulletin niet zomaar gratis in digitale vorm ter beschikking stellen. Wij hopen op uw begrip hiervoor.

Volledige versies van het bulletin zullen met een jaar vertraging op de website van de vereniging geplaatst worden. Van recente nummers van het 3D-Bulletin wordt een versie geplaatst waarin de sectie Driedimensionaal vervangen is door de tekst die u nu leest.

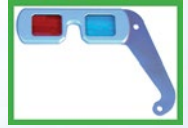
Vindt u het jammer dat u de sectie Driedimensionaal van deze uitgave van het 3D-Bulletin niet kan lezen? Overweeg dan lid te worden van onze vereniging (zie onze website voor details). U krijgt het 3D-Bulletin dan driemaal per jaar thuisbezorgd. Verder geeft het lidmaatschap toegang tot onze verenigingsdagen waar de leden onderling hun ervaringen uitwisselen en genieten van hoogwaardige 3D-projectie van stereo-opnames van de leden. Wilt u eerst eens vrijblijvend kennismaken, bezoek dan onze Open Dag in september of meldt u aan bij de voorzitter of de penningmeester met het verzoek om een reguliere verenigingsdag als introduc e bij te mogen wonen.

Heeft u interesse in de stereofotografie (het zelf maken van stereofoto's en/of genieten van het kijken naar stereofoto's) dan hopen wij u als lid van onze vereniging te mogen verwelkomen.

Namens de Nederlandse Vereniging voor Stereofotografie,

Dennis Boersma
Voorzitter

ps.: Bent u reeds lid van de vereniging en wenst u het 3D-Bulletin in digitale vorm te ontvangen om het op uw pc of tablet te lezen stuur dan een verzoek hiertoe per e-mail aan: voorzitter@stereofotografie.nl



COPYRIGHT © NEDERLANDSE VERENIGING VOOR STEREOFOTOGRAFIE, REG.NR. V 40407102
K.V.K. TE 'S-GRAVENHAGE, ISSN 1382-0974